

॥ ਅਧਿਆਇ-14 ॥

ਨਾਦੇੜ ਦੇ ਰਤਨਜੀ ਵਾਡੀਆ, ਸੰਤ ਮੌਲਾ ਸਾਹਿਬ, ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਮੀਮਾਂਸਾ, ਗਣਪੱਤਰਾਵ ਬੋਡਸ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਤਰਖੰਡ, ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਦਾ ਮਰਮ।

ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦੇ ਵਚਨਾਂ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਇਲਾਜ ਰੋਗ ਜੜ੍ਹੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ। ਇਸਦਾ ਵਰਨਣ ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਤਨਜੀ ਵਾਡੀਆ ਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਰਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਈ, ਹੁਣ ਇਸਦਾ ਵਰਨਣ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਸੰਤ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਮਧੁਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਕੰਮ ਜਿਵੇਂ ਭੋਜਨ, ਤੁਰਨਾ-ਫਿਰਨਾ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਹਨ। ਉਹ ਆਨੰਦ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਪਰਮਾਨੰਦ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਆਦ ਚਖਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਦੇਰ ਤਕ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਥਾਵਾਂ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਸੱਚ ਦੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲ ਸਕੇ। ਬਾਬਾ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਹ ਹੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸੁਖੀ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਪਰਮ ਨਿਸ਼ਾਨਾ, ਪ੍ਰਭੂ-ਦਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ। **ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਸੁਭ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਫਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਹ ਦੇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਫਲਤਾ ਤਾਂ ਹੈ, ਜੇ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਮੋਕਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੀਏ।** ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਤ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਟੀਚੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਰੋਜ਼ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਦੀਆਂ ਲੀਲਾਵਾਂ ਦਾ ਸਰਵਣ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਰ ਵੇਲੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਦਿਨ ਰਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਚਰਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਚੰਚਲਤਾ ਛੇਤੀ ਹੀ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਏਗੀ। ਜੇ ਇਸਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਿੱਤਸਰੂਪ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਅਭਿੰਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਏਗੀ।

ਨਾਦੇੜ ਦੇ ਰਤਨਜੀ

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਮੂਲ ਕਥਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਨਾਦੇੜ (ਨਿਜ਼ਾਮ ਰਿਆਸਤ) ਵਿਚ ਰਤਨਜੀ ਸ਼ਾਹਪੁਰਜੀ ਵਾਡੀਆ ਨਾਂਅ ਦੇ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਪਾਰੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬੇਹਿਸਾਬ ਜਾਇਦਾਦ, ਖੇਤ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂ, ਘੋੜੇ, ਖੋਤੇ, ਖੱਚਰ ਆਦਿ ਅਤੇ ਕਈ ਗੱਡੀਆਂ ਵੀ ਸਨ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਬਾਹਰੋਂ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸੁਖੀ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਲੱਗਦੇ

ਸੀ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਧਾਤਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜੀਬ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪੂਰਾ ਸੁਖੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਧਨਾਢ ਰਤਨਜੀ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਅਤੇ ਦਾਨੀ ਸਨ। ਉਹ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਵੰਡਦੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਸੁਖੀ ਸਮਝਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤਕ ਔਲਾਦ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਦੁੱਖ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਰਤਨ, ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਗੀਤ, ਜਨੇਊ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਦੁਨੀਆਦਾਰੀ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਲਾਕਾਰ, ਪਛਤਾਵੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਮੰਗਲ ਸੂਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਾਰ, ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੇ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਔਲਾਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਸੁੰਨਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਤਨ ਜੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਸ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਉਹ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਕਹਿੰਦੇ, “ਕੀ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਕਦੀ ਦਯਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ? ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗੀ?” ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਿਚ ਵੀ ਰੁਚੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਦੋਂ ਹੋਏਗੀ? ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਾਸਗਣ ਮਹਾਰਾਜ ‘ਤੇ ਪੱਕੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਸਮਰਥ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਔਲਾਦ ਦੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਰਤਨ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਡੀ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸ਼ਿਰਡੀ ਆਏ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਣਾਂ ‘ਤੇ ਡਿੱਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਹਾਰ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫਲ-ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕੀਤੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਆਦਰ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, “ਅਨੇਕਾਂ ਦੁਖੀ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਕੀਰਤੀ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਆਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਸ੍ਰੀ ਚਰਣਾਂ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਨਾ-ਉਮੀਦ ਨਾ ਕਰਨਾ।” ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਮੰਗੀ, ਜਿਹੜੀ ਉਹ ਦੇਣ ਹੀ ਲੱਗੇ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਬਾ ਨੇ ਫੇਰ ਕਿਹਾ, “ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਚੌਦਾਂ ਆਨੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ ਬਾਕੀ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਿਉ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਰਤਨ ਜੀ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਏ ਕਿ ਬਾਬਾ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਿਰਡੀ ਆਉਣ ਦਾ ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਚੌਦਾਂ ਆਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਹ ਬੁਝਾਰਤ ਹੱਲ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਹ ਬਾਬਾ ਦੇ ਚਰਣਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਅਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਉਣ ਦਾ ਮੰਤਵ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਤਰਸ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਬੋਲੇ, “ਚਿੰਤਾ ਛੱਡ ਦਿਉ, ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਬੁਰੇ ਦਿਨ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।” ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਬਾਬਾ ਨੇ ਉਦੀ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਮਿਹਰਾਂ ਭਰਿਆ ਹੱਥ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਪਰ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਅੱਲ੍ਹਾ ਤੁਹਾਡੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰੇਗਾ।”

ਬਾਬਾ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਰਤਨਜੀ ਨਾਦੇੜ ਵਾਪਸ ਆਏ ਅਤੇ ਸ਼ਿਰਡੀ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਦਾਸਗਣ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਰਤਨਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੀ ਰਹਿਆ। ਬਾਬਾ ਦੇ ਸ਼ੁਭ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵੀ ਮਿਲਿਆ, ਪਰ ਉਥੋਂ ਦੀ ਇਕ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ!” ਉਥੇ ਬਾਬਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ “ਮੈਨੂੰ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਚੌਦਾਂ ਆਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।” ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਮਝਾਉ ਕਿ ਇਸਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਸ਼ਿਰਡੀ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਉਹ ਪੈਸੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲ ਗਏ? ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।” ਦਾਸਗਣ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਇਕ ਬੁਝਾਰਤ ਹੀ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਰਹੇ। ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਰਤਨਜੀ ਨੇ ਇਕ ਯਵਨ ਸੰਤ ਮੌਲਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰਦਾਰੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਮੌਲਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਦੇੜ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੰਤ ਸੀ, ਉਹ ਕੁੱਲੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਰਤਨ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਿਰਡੀ ਜਾਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਲਾ ਸਾਹਿਬ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਰਤਨਜੀ ਦੇ ਘਰ ਆਏ। ਰਤਨ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦਾਸਗਣ ਨੇ ਰਤਨਜੀ ਕੋਲੋਂ ਖ਼ਾਤਰਦਾਰੀ ਦੇ ਖ਼ਰਚ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਖ਼ਰਚਾ ਠੀਕ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ 14 ਆਨੇ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨਾ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਦੀ ਤ੍ਰਿਕਾਲ ਗਿਆਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸ਼ਿਰਡੀ ਵਿਚ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸਨ, ਪਰ ਸ਼ਿਰਡੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਭੂਤ, ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਪੂਰਨ ਗਿਆਤਾ ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਨ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੌਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦਾ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਰਤਨਜੀ ਇਸ ਜਵਾਬ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਈਂ ਚਰਣਾਂ ਵਿਚ ਡੂੰਘੀ ਪ੍ਰੀਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੁਨਾਸਿਬ ਵਕਤ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 12 ਬੱਚੇ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਬਾਕੀ ਰਹੇ।

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਨੇ ਰਾਏ ਬਹਾਦਰ ਹਰੀ ਵਿਨਾਯਕ ਸਾਠੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਸਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਰਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੱਸੀ। ਰਾਏ ਬਹਾਦਰ ਸਾਠੇ ਨੇ ਦੂਸਰਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਕੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਬਹੁਤ ਨਾਉਮੀਦ ਹੋਏ, ਪਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰੀ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਬਾ ਦੇ ਵਚਨ ਸੱਚ ਨਿਕਲੇ ਅਤੇ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ।

ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਮੀਮਾਂਸਾ

ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਖ਼ਤਮ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਬਾਬਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਉਂਦੇ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਾਬਾ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਲੈਂਦੇ ਸੀ। ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਫਕੀਰ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਉਦਾਸੀਨ ਸਨ ਤਾਂ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਧਨ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣਾ ਠੀਕ ਸੀ? ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸੁਆਲ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ।

ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤਕ ਬਾਬਾ ਭਗਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਉਹ ਬਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮਾਚਿਸ ਦੀਆਂ ਤੀਲਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਭਰ ਲੈਂਦੇ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਭਗਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ, ਉਹ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ ਸੀ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਪੈਸਾ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਤੰਬਾਕੂ ਅਤੇ ਤੇਲ ਆਦਿ ਖ਼ਰੀਦ ਲੈਂਦੇ ਸੀ। ਉਹ ਆਮ ਬੀੜੀ ਜਾਂ ਚਿਲਮ ਪੀਂਦੇ ਸੀ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਬਾਬਾ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪੈਸੇ ਰੱਖਣ ਲੱਗੇ। ਜੇ ਇਕ ਪੈਸਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਬ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਜੇ ਦੋ ਪੈਸੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਫਟਾਫੱਟ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪੈਸਾ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਦੀ ਕੀਰਤੀ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤਕ ਫੈਲ ਗਈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਬਾਬਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਉਣ ਲੱਗੇ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਲੈਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸ਼ੁਰੂਤੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਭਗਵਤ ਪੂਜਨ ਵੀ ਅਧੂਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਵਿਚ ਮੋਹਰਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਤਾਂ ਫੇਰ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਈਸ਼ਵਰ, ਰਾਜਾ, ਸੰਤ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ, ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਅਰਪਣ ਕੀਤੇ, ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਭੇਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ? ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਮੋਹਰਾਂ ਜਾਂ ਧਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਵਿਚ ਵਰਨਣ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਕਰੋ। ਵ੍ਰਹਦਾਰਨਯਕ ਉਪਨਿਸ਼ਦ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਕਸ਼ ਪ੍ਰਜਾਪਤਿ ਨੇ ਦੇਵਤਾ, ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਰਾਖਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਅੱਖਰ 'ਦ' ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤਾ। ਦੇਵਤਿਆਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਮ ਭਾਵ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਖਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦਯਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਤੈਤਿਰਿਯ ਉਪਨਿਸ਼ਦ ਵਿਚ ਦਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੱਤ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਦਾਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ—“ਪੂਰੇ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਦਾਨ ਕਰੋ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਾਨ ਬੇਕਾਰ ਹੈ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਅਤੇ ਨਿਮਰ ਬਣ ਕੇ ਆਦਰ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਦਾਨ ਕਰੋ।” ਭਗਤਾਂ

ਨੂੰ ਧਨ ਦੇ ਤਿਆਗ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਚਿੱਤ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਬਾਬਾ ਸਾਰਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਲੈਂਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਖ਼ਾਸੀਅਤ ਵੀ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ “ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਮੈਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।” ਇਸ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਬੂਤ ਹਨ :

1) ਇਕ ਘਟਨਾ—ਸ੍ਰੀ ਗਣਪਤਰਾਵ ਬੋਡਸ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਲਾਕਾਰ, ਆਪਣੀ ਆਤਮ-ਕਥਾ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਬਾ ਦੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੁਪਇਆਂ ਦੀ ਥੈਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਬੋਡਸ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਧਨ ਦੀ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੀ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਅਲੱਗ ਮਤਲਬ ਵੀ ਹੈ। ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰੀ ਬਾਬਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਸਵੀਕਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਨੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੀ.ਕੇ. ਨਾਰਕੇ ਕੋਲੋਂ 15 ਰੁਪਏ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਮੰਗੀ। ਅੱਗੋਂ ਉਹ ਬੋਲੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਯੋਗ ਵਸ਼ਿਸ਼ਠ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਦਿਉ।” ਇਥੇ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ—ਕਿਤਾਬ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਦਾ ਘਰ ਹੈ।

2) ਇਕ ਦੂਸਰੀ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਔਰਤ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਰ.ਏ. ਤਰਖੰਡ ਕੋਲੋਂ ਛੇ ਰੁਪਏ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਮੰਗੀ। ਔਰਤ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਤਾਂ ਛੱਡਰੁਪਇਆਂ ਤੋਂ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਇਸ ਨਾਲ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਏ।

ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਦੇ ਕੋਲ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਧਨ ਉਹ ਉਸੇ ਦਿਨ ਖ਼ਰਚ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਫੇਰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਗ਼ਰੀਬ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਾਂਸਮਾਧੀ ਲਈ ਤਾਂ 10 ਸਾਲ ਤਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਵਿਚ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਾਸ਼ੀ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਲੈਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਨੋਰਥ ਤਾਂ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ੁੱਧੀਕਰਨ ਦਾ ਪਾਠ ਸਿਖਾਉਣਾ ਸੀ।

ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਦਾ ਮਰਮ

ਠਾਣੇ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਬੀ.ਵੀ. ਦੇਵ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਪ੍ਰਾਂਤ ਮਾਮਲੇਦਾਰ, ਜਿਹੜੇ ਬਾਬਾ ਦੇ ਪਰਮ ਭਗਤ ਸੀ) ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇਕ ਲੇਖ (ਸਾਈਂ ਲੀਲਾ ਮੈਗਜ਼ੀਨ, ਭਾਗ 7, ਸਫ਼ਾ 623) ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਛਪਵਾਇਆ

ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ—“ਬਾਬਾ ਹਰੇਕ ਕੋਲੋਂ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਸੀ। ਜੇ ਬਾਬਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਮੰਗੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੀ ਤਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਕਦੀ ਵਾਪਸ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਭਗਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਮੰਗਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕਦੀ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ, ਜਿਹੜੇ ਸੋਚਦੇ ਸੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਦੇ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਹੀ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉਥੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਉਹ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਅਮੀਰਾਂ ਜਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕਦੀ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ। ਬਾਬਾ ਦੇ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਕਦੀ ਗੁੱਸੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸਤ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਚੇਤਾ ਨਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾ ਕੇ ਉਹ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਸੀ। ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਉਹ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਵਾਪਸ ਵੀ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਪੂਜਾ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂ ਭਗਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਫ਼ਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਾਸ਼ੀ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਦੂਸਰੇ ਕੋਲੋਂ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਜਾਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਤਾਂ ਦਿਨ ਵਿਚ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਮੰਗ ਲੈਂਦੇ ਸੀ।

ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਵਿਚ ਇਕੱਠੀ ਰਕਮ ਵਿਚੋਂ ਬਾਬਾ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਚਿਲਮ ਪੀਣ ਲਈ ਤੰਬਾਕੂ ਅਤੇ ਪੂਣੀ ਦੇ ਲਈ ਲੱਕੜਾਂ ਮੁੱਲ ਲੈਣ ਦੇ ਲਈ ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਭਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਸ਼ਿਰਡੀ ਸੰਸਥਾਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਹੀ ਅਮੀਰ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਇੱਕਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭਗਤਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਭੱਦੇ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਾਸਾਹਿਬ ਚਾਂਦੋਰਕਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਕੋਪੀਨ ਅਤੇ ਟਮਰੇਲ ਹੈ। ਲੋਕ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਿਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦੁਖੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਾਮ ਅਤੇ ਧਨ ਰਾਹ ਵਿਚ ਦੋ ਮੁੱਖ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਦੋ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਲੈਣੀ ਅਤੇ ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮਾਈ ਦੇ ਘਰ ਭੇਜਣਾ—ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਹ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਮੰਗਦੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ (ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮਾਈ ਦੇ ਘਰ) ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ। ਜੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ਜਾਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕਾਮ ਅਤੇ ਧਨ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਹਨ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਤੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਉੱਨਤੀ ਯਕੀਨੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਸੱਚਚਰਿੱਤਰ

ਸ੍ਰੀ ਦੇਵ ਨੇ ਗੀਤਾ ਅਤੇ ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਪੂਜਨੀਕ ਸੰਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਦਾਨ ਦਾਤਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਕਲਿਆਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਰਡੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਰਡੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦੇਵਤਾ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਨਾਲੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਰ ਹੈ ਹੀ ਕੀ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਈਂਨਾਥ ਨੂੰ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉ : ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪਾਉ।

